

Fjodor Mihajlovič Dostojevski:

ZLOČIN IN KAZEN

1. Dogajalna kraj in čas, družbeno okolje in dogajanje.

Roman se odvija v Rusiji, natančneje v Peterburgu v drugi polovici 19. stoletja. Razmere v takratni družbi so bile slabe. Višje plemstvo je živelo dobro, vsi ostali sloji pa v precejšni bedi.

Raskolnikov, glavni junak, je živel v podnajemniškem stanovanju, velikokrat je bil brez hrane, študij je opustil. Na Raskolnikovo dejanje, uboj starke, je vplivalo več dogodkov. Srečanje z uradnikom Marmeladovom, ki mu je povedal svojo življenjsko zgodbo in za hčer Sonjo, ki je imela tako kot mnogo revnih deklet rumeni listek, torej je bila prostitutka. Nanj je vplivalo lastno bedno življenje in življenje njegove sestre ter matere. Na drugi strani pa je preziral bogate ljudi, kot je bil sestrin bodoči mož Lužin.

2. Raskolnikov: značaj, duševnost, miselnost

Raskolnikov je bil zelo nemirnega značaja. Sicer se je imel za trdno osebnost, a se po umoru izkaže, da si je nakopal preveliko breme. Je dokaj neodločen, omahljiv, dolgo časa je potreboval, da se je odločil za zločin, kasneje ravno tako ni vedel naj se preda ali stori samomor. Njegova razdvojenost se največkrat pokaže v njegovih samogovorih. Bil je živčen, razjezil se je nad napičnimi ljudmi, velikokrat se je hudoval nad Sonjo, čeprav ni bila ona ničesar kriva. Bilo mu je v užitek opazovati Sonjino trpljenje. Živel je v nekem svojem posebnem svetu. Ni se brigal za svoj zunanji izgled, jedel je le še občasno, zapustil je študij, niti si ni poiskla dela. Razvil je posebno vrsto miselnosti, ki jo bila predstavljena tudi v časopisnem članku. Ljudi je delil v dve skupini, na nekakšne revolucionarje, tiste, ki lahko delajo zločine in jim je to zaradi višjih ciljev in napredka oproščeno, in na tiste ki so le navadna gruča in zavirjo razvoj. Sam je hotel s svojim zločinom iz ideje dokazati svojo pripadnost prvi skupini, vendar je z ubojem starke in njene sestre pravzaprav ubil samega sebe. Dolgo časa je potreboval da si je nekoliko opomogel po zločinu in celo opazil čustva sebe in drugih.

3. Utemelji psihološki realizem v pripovedi.

Roman Zločin in kazen predstavlja tipično delo psihološkega realizma. Pripoved je osredotočena na razmišljanje glevnega

junaka Raskolnikova ob njegovem zločinu, pripravah najn in posledicah. Bralec sledi toku Raskolnikovih misli in tako razume motive za njegovo obnašanje. Kot je značilno za psihološki realizem se v besedilu pojavlja veliko dialogov in samogovorov.